

Bevraging van organisatoren en coördinatoren van buitenschoolse opvang in de Vlaamse Rand en Halle

De aanleiding

Vanaf 2026 treedt er een nieuw decreet buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) in werking. Daarin is er aandacht voor taalstimulering Nederlands bij de kinderen en de kennis Nederlands van de kinderbegeleiders. De lokale besturen hebben de regierol over het lokale BOA-beleid.

Via een korte bevraging brengen we de ondersteuningsnoden in de buitenschoolse opvang op het vlak van de kennis Nederlands van de kinderbegeleiders in kaart. We polsen ook naar wat nodig is om (waar nodig extra) te kunnen inzetten op taalstimulering Nederlands bij de kinderen. Op basis van de resultaten bekijkt vzw 'de Rand' met de centra voor volwassenenonderwijs en andere partners of het huidige ondersteuningsaanbod in de regio volstaat. We bespreken hoe we eventueel in extra aanbod op maat van buitenschoolse opvanginitiatieven kunnen voorzien.

Het initiatief voor de bevraging vloeit voort uit overlegmomenten tussen vzw 'de Rand' en het Agentschap Opgroeien en vzw 'de Rand' met CVO Semper.

Wat en hoe?

- De bevraging werd opgemaakt in Jotform door vzw 'de Rand'.
- De bevraging werd afgenomen in januari 2024.
- De bevraging werd uitgestuurd naar de BOA-aanspreekpunten, coördinatoren van het Huis van het kind en onderwijsmedewerkers van de lokale besturen in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand en Halle.
- Enkele dagen voor het afsluiten van de bevraging werd een persoonlijke herinnering naar de contacten per gemeente uitgestuurd.

De respons

Aantal

- De bevraging werd 23 keer ingevuld.
- De bevraging werd ingevuld vanuit 15 gemeenten:
 - door 3 verschillende personen/organisaties in Dilbeek en Zaventem.
 - door 2 verschillende personen/organisaties in Machelen, Meise, Sint-Genesius-Rode en Sint-Pieters-Leeuw.
 - door 1 persoon/organisatie in Asse, Drogenbos, Halle, Linkebeek, Grimbergen, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel en Wezembeek-Oppem.
- Er werd geen formulier ingevuld voor Beersel, Hoeilaart, Kraainem, Merchtem en Overijse.

Profiel

De bevraging werd ingevuld door:

- 8 medewerkers van een lokaal bestuur dat opvang organiseert in de gemeentescholen
- 8 medewerkers van een organisatie die opvang organiseert in opdracht van een lokaal bestuur
- 4 medewerkers van een school die zelf opvang organiseert in de school
- 1 medewerker van een lokaal bestuur die opvang coördineert die uitgevoerd wordt door een externe dienstverlener (onderwijsdeskundige en Boa-coördinator)
- 1 verantwoordelijke voor Nederlandse lessen voor kleuters, huiswerkbegeleiding voor kinderen van de lagere school, studie- en examenbegeleiding voor eerste graad middelbaar onderwijs
- 1 projectmedewerker/regisseur van BOA

Kennis BOA-decreet

- 83 % is op de hoogte van het BOA-decreet.
- 13 % heeft er al iets over gehoord maar weet niet wat het concreet inhoudt.
- 4 % (1 persoon) kent het BOA-decreet niet.

Analyse en conclusie

Er zijn twee soorten kinderopvang, telkens met een ander **type begeleider**: opvang op school door toezichters en opvang met georganiseerde activiteiten met kinderbegeleiders. Uit de bevraging en uit overleg met het Agentschap Opgroeien leiden we af dat de grootste nood ligt in ondersteuning van de toezichters in relatie tot het kwaliteitslabel in het BOA-decreet.

CVO Semper kan beroepsgerichte opleidingen combineren met een opleiding aanvullende algemene vorming. Op die manier kunnen cursisten tegelijk een diploma secundair onderwijs behalen. Relatief weinig respondenten geven aan dat de begeleiders **geen diploma secundair onderwijs** hebben. Op basis van het aantal kinderbegeleiders in gemeenten die 'meer dan 50 % heeft geen diploma secundair' aanvinken, lijkt het om een groep van minstens 50 kinderbegeleiders te gaan. De kans is groot dat er meer potentieel is, we hebben geen zicht op het totale aantal kinderbegeleiders dat in de Vlaamse Rand en Halle aan de slag is. Er liggen **ook kansen in het opleiden van werkzoekenden zonder diploma secundair onderwijs**.

Ongeveer 1 op 3 geeft aan dat bijna alle kinderbegeleiders het Nederlands als moedertaal heeft. Dat betekent dat er vandaag ook een grote groep kinderbegeleiders in de buitenschoolse opvang tewerkgesteld is die het **Nederlands niet als moedertaal** heeft. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat die begeleiders voldoende Nederlands begrijpen en spreken om de dagelijkse taken uit te voeren. Toch zien we verschillende **noden in het versterken van kinderbegeleiders** als we even doorvragen. Bijna 60 % van wie die ondersteuningsnood aangeeft, schuift een opleiding of ondersteuning op maat van anderstalige kinderbegeleiders of een NT2-aanbod naar voor. Als we even in detail kijken, geeft de helft aan dat er nood is aan een **algemene opleidingsmodule kinderbegeleider**, al dan niet **in combinatie met NT2 of op maat van anderstaligen** en dus met een aangepast taalniveau. Meer dan 20 % geeft aan dat de begeleiders baat zouden hebben bij **taalcoaching op de werkvloer** om hun kennis en het gebruik van het Nederlands in de praktijk te versterken. De respondenten geven aan dat het om **de communicatie met de kinderen, de ouders en onderling tussen de begeleiders of met de leidinggevende** gaat. Omdat sommige kinderbegeleiders minder taalvaardig zijn, leidt dat wel eens tot conflicten.

Om te polsen naar kansen in het rekruteren en opleiden van kinderbegeleiders, informeerden we naar **het personeelsverloop**. Bijna de helft geeft aan dat er al minstens 3 maanden 1 of meerdere vacatures openstaan, bijna 1 of 5 geeft aan dat vacatures zelfs al langer dan 6 maanden openstaan. Mogelijk is **de kennis van het Nederlands een drempel** om vlot vacatures in te vullen. Er liggen kansen om nauw samen te werken tussen organisatoren van buitenschoolse kinderopvang en partners die een rol spelen op het vlak van tewerkstelling, NT2-aanbod, het onthaal van nieuwe inwoners en de toeleiding naar werk, opleiding ... We denken dan aan de VDAB, het Agentschap Integratie en Inburgering, PIN vzw, de samenwerkingsverbanden INTKO en INVWO ... We streven er ook naar, via afstemming met het Agentschap Opgroeien, om **de voorwaarden voor het kwaliteitslabel voor kleuteropvang** integraal op te nemen in de opleidingsmodules kinderbegeleider buitenschoolse kinderopvang en in eventuele trajecten voor taalcoaching op de werkvloer. De **samenwerkingen tussen verschillende partners** kunnen de instroom van gekwalificeerde kinderbegeleiders met voldoende kennis Nederlands versterken en zo het personeelstekort en personeelsverloop doen dalen of wegwerken. Tegelijk dragen we bij aan het versterken van het Nederlands voor wie in de Vlaamse Rand woont en werkt en op het inzetten van het Nederlands als verbindende taal.

Omdat **taalstimulering bij kinderen** een element is in het kwaliteitslabel in het BOA-decreet, polsten we ook op dat vlak naar noden. 34 % geeft aan dat hun kinderbegeleiders baat zouden hebben bij een workshop of ondersteuning op de werkvloer in een talige begeleidershouding. Voor bijna 70 % zijn info, tips en materialen die ze kunnen aankopen en zelf kunnen inzetten op het vlak van taalstimulering bij de kinderen een meerwaarde. Vzw 'de Rand' heeft in het **aanbod taalpromotie** heel wat zaken die kunnen worden ingezet in de buitenschoolse kinderopvang. Een drietal jaar geleden zette 'de Rand' i.s.m. lokale besturen **enkele proefprojecten** op om buitenschoolse kinderopvang op het vlak van taalstimulering en in communicatie met ouders te ondersteunen in Asse, Beersel en Overijse. Die projectexpertise is waardevol voor het nieuwe BOA-decreet. De **lokale besturen zijn een partner** met hun regierol op het vlak van NT2-aanbod en oefenkansen Nederlands voor kinderen en volwassenen. Er zijn in de regio ook andere partners die een rol kunnen spelen in de ondersteuning van kinderopvanginitiatieven.

Wat nu? We bezorgen de resultaten van deze bevraging aan de betrokken partners. CVO Semper voegt de resultaten toe aan een dossier om zijn onderwijsbevoegdheid uit te breiden. Op die manier anticiperen we in de Vlaamse Rand en Halle op het BOA-decreet dat ingaat vanaf 2026. Via samenwerking tussen verschillende partners willen we huidige kinderbegeleiders versterken en de instroom van gekwalificeerde kinderbegeleiders met voldoende kennis Nederlands vergroten. We kijken ook hoe en met welke partners we de opvanginitiatieven kunnen versterken op het vlak van taalstimulering Nederlands bij de kinderen.

Vzw 'de Rand'
Kaasmarkt 75
1780 Wemmel
taalpromotie@derand.be
www.derand.be

